

ИНФОРМИРАНост НА СТУДЕНТИТЕ ПО МЕДИЦИНА И ЗДРАВНИ ГРИЖИ ОТ МУ-ВАРНА ОТНОСНО ИМУНОПРОФИЛАКТИКАТА В БЪЛГАРИЯ

Мариела Илиева¹, Антония Недкова¹, Славка Вълчева¹, Елияна Иванова²

¹Медицински колеж-Варна, специалност „Инспектор по общественото здраве”

²Катедра „Хигиена и епидемиология”, ФОЗ,

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов» – Варна

AWARENESS OF MEDICAL AND HEALTH CARE STUDENTS FROM MU-VARNA ABOUT IMMUNOPROPHYLAXIS IN BULGARIA

Mariela Ilieva¹, Antonia Nedkova¹, Slavka Valcheva¹, Eliyana Ivanova²

¹TRS Inspector of Public Health and Social Activities, Medical College, Medical University of Varna

²Department of Hygiene and epidemiology, Faculty of Public Health, Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

През последните години в Р. България и в страните от европейския регион на СЗО се наблюдава спад в имунизационното покритие на населението с ваксините, включени в националните имунизационни програми. Колебанията на родителите по отношение «за» и «против» да имунизират децата си изисква от медицинските специалисти да имат високо ниво на подготовка и информираност относно ваксиналните препарати и инфекциозните заболявания, които протектират.

Целта на разработката е да проучим нивото на информираност на студентите по медицина и здравни грижи от МУ-Варна относно имунопрофилактиката в България.

Проведено е анкетно проучване, резултатите от което са представени чрез графични изображения. Данните установяват, че студентите от МУ-Варна подкрепят националната имунизационна политика и показват задоволително ниво на информираност относно прилаганите ваксини в задължителния имунизационен календар на Р. България. Въвеждането в учебните програми на студентите от МУ-Варна на допълнителни курсове за обучение в областта на имунопрофилактиката ще даде възможност след дипломирането им да реализират успешно при-

ABSTRACT

In recent years in the Republic of Bulgaria and the countries of the WHO European Region there has been a decline in the immunization coverage of the population with the vaccines included in national immunization programs.

The parents' fluctuations regarding „for“ and „against“ vaccinating their children require that medical professionals have a high level of preparation and information on vaccine preparations and the infectious diseases that they protect against. The purpose of the research is to explore the level of awareness of students from the Medicine and Health Care programs at the Medical University of Varna about immunoprophylaxis in Bulgaria.

A survey was conducted, the results of which are presented with graphs. The data show that the students at the Medical University of Varna support the national immunization policy. The level of awareness of the students regarding the vaccines applied in the obligatory immunization calendar of the Republic of Bulgaria is satisfactory.

The introduction into the curriculum of the students from the Medical University of Varna of additional training courses in the field of immunoprophylaxis will allow to successfully apply the acquired knowledge in the field of public health after graduation.

добитите познания в сферата на общественото здравеопазване.

Ключови думи: имунопрофилактика, ваксини, студенти

ВЪВЕДЕНИЕ

Имунопрофилактиката има забележителна история, която започва от новаторския принос на Едуард Дженер със създаването на първата ефективна противовариолна ваксина в света (1). Сто години по-късно Пастър представя концепцията, че всички микробни заболявания могат да бъдат предотвратени чрез профилактична ваксинация или излекувани чрез лечебна ваксинация (2,3).

Днес имунизацията е едно от най-големите постижения на медицинската наука и практика, доказан инструмент за контролиране и елиминиране на животозастрашаващи инфекциозни заболявания. По данни на СЗО в света чрез имунизациите се предотвратяват между 2 и 3 милиона смъртни случая годишно (4).

Благодарение на целенасочената имунизационна политика на всички страни членки на СЗО в световен мащаб е ерадикирана вариолатата през 1980г. (5) и полиомиелит тип 2 през 1999 г. (6). Свободни от ендемично разпространение на диви полиомиелитни вируси са Южна и Северна Америка през 1994 г. (7). През 2000 г. полиомиелитът е официално ликвидиран в 36 страни от западната част на Тихоокеанския район, включително Китай и Австралия (8;9), а през 2002 г. и в Европейският регион на СЗО (10). Стартиралата през 2001 г. инициатива за елиминация на морбили и вродена рубеола под глобалното партньорство, ръководено от Американския Червен кръст, Фондацията на ООН, Центровете за контрол и превенция на заболяванията (CDC), УНИЦЕФ и СЗО, доведе до намаляване на смъртните случаи от морбили в света с 79% от приблизително 651 600 през 2000 г. до 134 200 през 2015г. (11). Елиминацията и ограничаване разпространението на ваксинопредотвратимите инфекциозните заболявания са безспорно резултат от създаване и поддържане на високо ниво на колективния имунитет сред обществото. За съжаление постигнатите глобални успехи и отсъствието на някои от тези заболявания са причина за намаляване бдителността на обществото и дори на част от медицинската общност. Появиха се антиваксинални настроения, които оспорват необходимостта от имунизации

Keywords: *immunoprophylaxis, vaccines*

и преекспонират риска от нежелани постваксинални реакции. В повечето случаи това са хора, които нямат необходимите компетентност и познания, но още по - неприемливо е когато медицински специалисти подклаждат тези настроения. Публикацията на Д-р А. Дж.Уейкфийлд в известното списание The Lancet през 1998 г. за предполагаема връзка между MMR ваксината (срещу заушка, рубеола и морбили) и развитието на аутизъм (12), води до масова паника и отказ от имунизации, което допринася за натрупване на възприемчиви контингенти и завръщане на болести, елиминирани благодарение на ваксините. Този факт ясно демонстрира ролята на медицинските специалисти, техните познания и компетентност, като надежден източник на информация, относно ваксините. Ключов компонент в това начинание е лекарската препоръка. Тя е най-важният фактор, влияещ върху решението на пациента да бъде имунизиран. Затова е от голямо значение доколко застъпена е темата в обучението и доколко информирани са бъдещите медици и специалисти по здравни грижи да дават надеждна и компетентна информация на лицата, подлежащи на имунизация.

ЦЕЛ

Целта на настоящата статия е да се проучи нивото на информираност на студентите по медицина и здравни грижи от МУ-Варна, относно имунопрофилактиката в България. Материали и методи

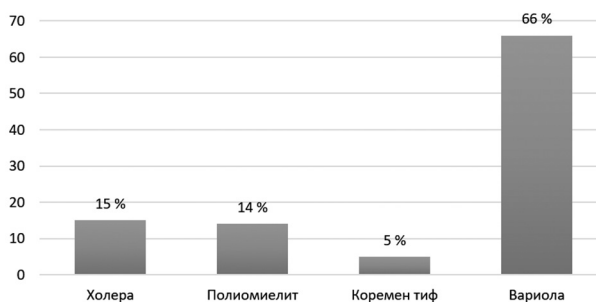
Проведено е анкетно проучване сред студенти от МУ-Варна. Данните от анкетите са обработени с помощта на статистически методи, а резултатите са представени чрез графични изображения.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Анкетното проучване се извърши през периода от м. май до м. септември 2017г. и обхваща общо 100 студенти от МУ Варна, от които 50% са студенти по медицина, 26% здравни инспектори и 24% акушерки. От тях 72% са жени и 28% мъже на възраст от 20 до 35 години. От проведеното проучване се установи, че 81% от анкетираниите подкрепят задължителните имунизации

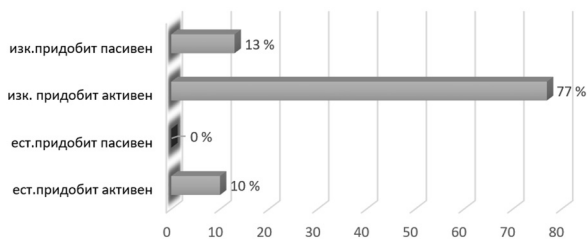
и реимунизации в нашата страна, като 90% от тях считат, че българският имунизационен календар отговаря на съвременните изисквания на СЗО и е съобразен с епидемичната обстановка в страната.

На въпроса знаят ли кои инфекциозни заболявания са ерадикирани в света чрез имунизации, 66% са дали верен отговор - вариола, а 34% се колебаят между полиомиелит, холера и коремен тиф.

Фиг. 1. Кои от инфекциозните заболявания са ерадикирани в световен мащаб чрез имунизация?

Около 3/4 от анкетираниите (77%) знаят, че с ваксините се изгражда изкуствен придобит активен имунитет, осигуряващ на имунизираниите невъзприемчивост към съответното инфекциозно заболяване

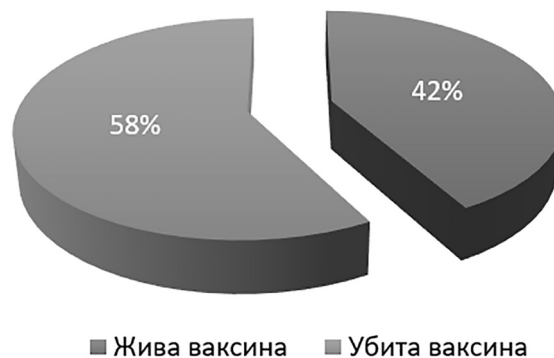

Фиг. 2. С ваксините се изгражда?

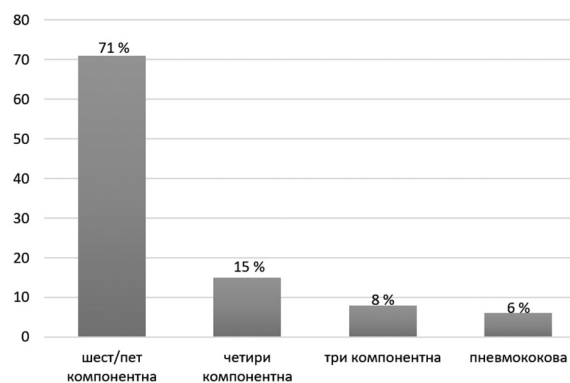
На въпроса за вида на ваксината против полиомиелит, прилагаща се в нашата страна, само 58% дават верен отговор. След дълги изследователски проучвания и доказвания за приемането на жива или убита вакцина, през 1959г. се налага прилагането на живата вакцина.

Около 30% от анкетираниите студенти не познават състава на многокомпонентните ваксини, включени в Имунизационния календар на Р.България

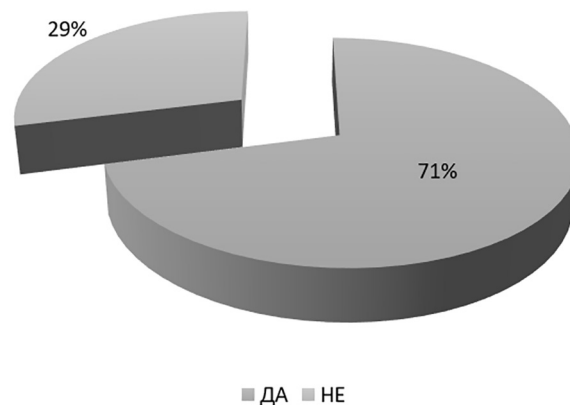
71% от анкетираниите студенти декларират, че познават вида и състава на ваксините, включени в Имунизационния календар на Р.България

Фиг. 3. Имунизацията срещу полимиелит в Р.България се извършва с?

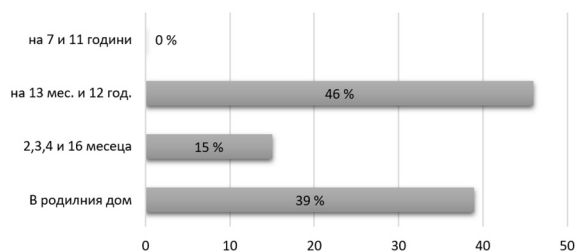
Фиг. 4. Ваксината против Хемофилус инфлуенце тип В е включена в състава на?

Фиг. 5. Познаватвате ли вида и състава на ваксините, включени в Имунизационния календар на Р.България

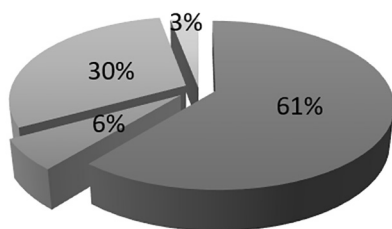
54% от анкетираниите не знаят схемите и възрастта на приложението на ваксините.

На въпроса за безопасността на ваксините, 61% от бъдещите медицински специалисти са уверени в тяхната безопасност и 70% се чувстват подготвени да ги прилагат на подлежащите контингенти.

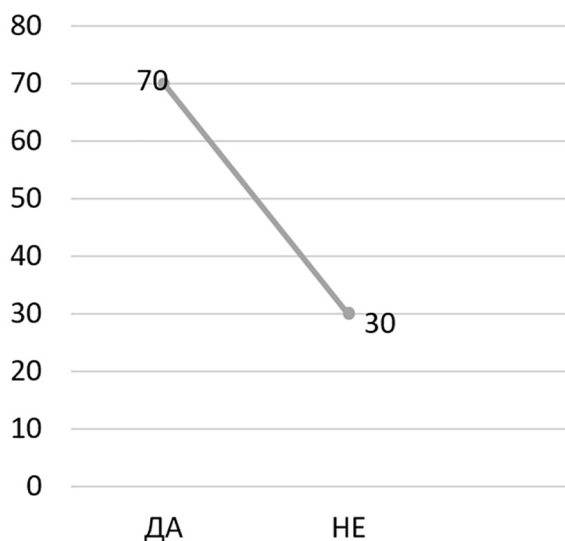

Фиг. 6. Ваксината против морбили се прилага на?

■ ДА ■ НЕ ■ ИМАМ КОЛЕБАНИЯ ■ НЕ ЗНАЯ

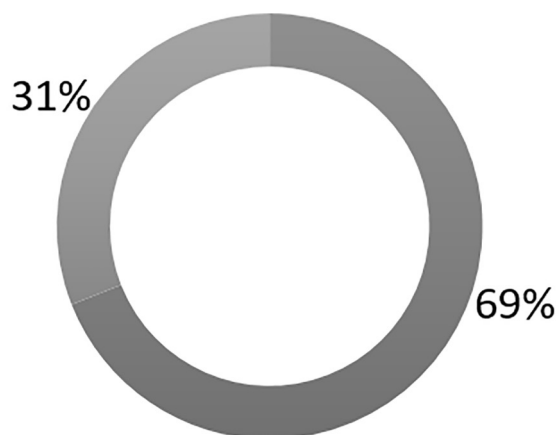
Фиг. 7. Уверени ли сте в безопасността на ваксините?

Фиг. 8. Чувствате ли се подготвени да провеждате имунопрофилактични мероприятия?

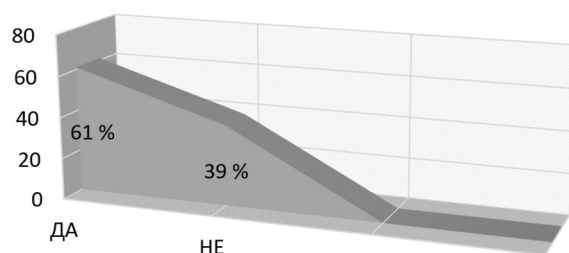
69% от студентите изразяват, че са подготвени да комуникират с родители и пациенти, относно полза/риск от приложението на ваксините. Комуникацията между медицинските специалисти, пациентите и техните родители е неизменна част от ваксинопрофилактиката. Добрият специалист е длъжен да уведоми: какво съдържа ваксината, защо се поставя и възможните нежелани реакции от нея.

61% от бъдещите медицински специалисти одобряват поднесената информация от учебния план за достатъчна да натрупат необходимите знания и умения, относно имунизациите.

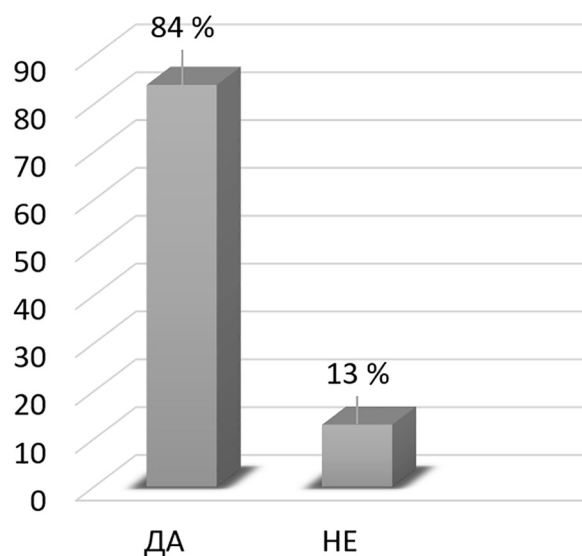
■ ДА ■ НЕ

Фиг. 9. Подготвени ли сте да комуникирате с родители пациенти, относно риска и ползите от ваксинопрофилактиката?

Фиг. 10. Учебният план дава ли Ви достатъчно информация относно имунизациите?

Въпреки, че повече от половината от анкетираниите студенти одобряват учебната програма, относно имунопрофилактиката, над 84% от

Фиг. 11. Необходима ли Ви е допълнителна подготовка по имунопрофилактика?

тях желаят допълнително обучение с цел повишаване тяхната информираност и актуализиране на познанията, касаещи ваксините, включени в Имунизационния календар на страната.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

От проведеното анкетно проучване сред студентите на МУ-Варна се установи, че те подкрепят националната имунизационна политика и задължителният характер на имунизациите в страната. Средно 30% от респондентите са дали противоречиви и неверни отговори относно ердикираните в световен мащаб инфекциозни заболявания и какъв имунитет се изгражда след прилагането на ваксина. Установихме, че 30-40% от анкетираните са с недостатъчни познания, относно вида, състава и схемите на приложение на ваксините, включени в Имунизационния календар на Р. България. Други 42% са на мнение че все още в Р.България се използва жива ваксина срещу поломиелит. Доста объркани и недостатъчни са познанията на медицинските специалисти относно възрастта на която се прилагат ваксините респективно Имунизационният календар.

Над 80% от студентите желаят допълнително обучение към учебната програма с цел да повишат знанията и своята компетентност, относно ваксините и тяхното приложение.

Предвид на резултатите от информираността на студентите установяваме ясни предпоставки за сериозен риск за общественото здраве.

Въвеждането в учебните програми на студентите от МУ-Варна на допълнителни курсове за обучение в областта на имунопрофилактиката ще даде възможност след дипломирането им да реализират успешно придобитите познания в сферата на общественото здравеопазване.

Заедно с много желание, старание, знания и компетентност ние ще можем да изградим общественото доверие във ваксините и имунизациите, защото няма нищо по катастрофално от това днес при всички постижения на науката, технологиите и медицината деца да умират от болести, която могат да бъдат предотвратени с ваксини.

ЛИТЕРАТУРА

1. Смит К. Едуард Дженър и ваксината срещу едра шарка. *Front Immunol.* 2011; 2: 21. [РМС безплатна статия] [PubMed]
2. Pasteur L. Сър ви болестите вируленти, и по-специално на болестта привлекат вул-

гарен холера делс. Компенсира *Rendus de l'Acad. Sci.* 1880; 90 : 249-8.

3. Pasteur L. Метод за предотвратяване на възникване на аварии. Компенсирайте *Rendus de l'Acad Sci.* 1885; 101 : 765-74.
4. World Health Organization, Health topic, Immunization [Internet, <http://www.who.int/topics/immunization/en/>].
5. Barquet N, Domingo P. Едрата шарка: триумф над най-ужасния министър на смъртта. *Ann Intern Med.* 1997; 127 (8 Pt1): 635-642. [PubMed]
6. Willyard C 2014 Полио: ендшпил ликвидирани. *Nature* 507 , S14-S15 (Doi: 10.1038 / 507S14a) [PubMed]
7. International Notes Certification of Poliomyelitis Eradication - the Americas, 1994. // *MMWR Morb Mortal Wkly Rep* 43 (39). Centers for Disease Control and Prevention, 1994. с. 720 – 2.
8. Jump up↑, General News. Major Milestone reached in Global Polio Eradication: Western Pacific Region is certified Polio-Free. // *Health Educ Res* 16 (1). 2001. DOI:10.1093/her/16.1.109. с. 109.
9. Jump up↑ D'Souza R, Kennett M, Watson C. Australia declared polio free. // *Commun Dis Intell* 26 (2). 2002. с. 253 – 60.
10. Jump up↑ Europe achieves historic milestone as Region is declared polio-free. // *European Region of the World Health Organization*, 2002-06-21. Посетен на 2008-08-23.
11. [http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(97\)11096-0/fulltext](http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(97)11096-0/fulltext)
12. Shot @ Life, „Решението: ваксини“, www.shotatlife.org (достъп до 4 юни 2014 г.)

Адрес за кореспонденция:
 Мариела Илиева
 e-mail:mikamti@abv.bg